Viite

Asia
**Ylimääräinen Eurooppa-neuvosto 30.-31.5.2022**

**Ylimääräisen Eurooppa-neuvoston aiheita olivat Ukraina, ruokaturva, turvallisuus ja puolustus sekä energia.**

**Eurooppa-neuvosto tuomitsi jyrkästi Venäjän hyökkäyssodan Ukrainaa vastaan ja vaati Venäjää lopettamaan välittömästi siviileihin kohdistuneet hyökkäykset, mahdollistamaan humanitäärisen avun perille pääsyn sekä vetämään kaikki joukkonsa Ukrainasta. Taloudellisen avun osalta Eurooppa-neuvosto vahvisti, että EU jatkaa tuen antamista Ukrainan humanitaarisiin, likviditeetti- ja jälleenrakennustarpeisiin. Eurooppa-neuvosto totesi unionin olevan valmis myöntämään Ukrainalle uutta makrotaloudellista rahoitusapua tämän vuoden aikana vielä enimmillään yhdeksän miljardia euroa. Eurooppa-neuvosto sopi, että kuudes Venäjän vastainen pakotepaketti kattaa sekä Venäjältä jäsenvaltioihin toimitettavan raakaöljyn että öljytuotteet, putkea pitkin tuotavaa raakaöljyä koskevaa tilapäistä poikkeusta lukuun ottamatta. Putkea pitkin tuotavaa raakaöljyä koskevaan tilapäiseen poikkeukseen palataan mahdollisimman pian.**

**Eurooppa-neuvosto tuomitsi voimakkaasti sen, että Venäjä tuhoaa Ukrainan maataloustuotantoa ja ottaa sitä laittomasti haltuunsa ja vaati Venäjää lopettamaan iskut Ukrainan liikenneinfrastruktuuriin ja sallimaan elintarvikkeiden viennin Mustanmeren satamista. Unioni tukee sekä Ukrainan maataloustuotantoa että elintarvikkeiden vientiä Ukrainasta eri maareittien ja satamien kautta. Maailmanlaajuisen ruokaturvan varmistamiseksi Eurooppa-neuvosto kehotti tehokkaaseen kansainväliseen koordinaatioon.**

**Eurooppa-neuvosto korosti, että turvallisuuden ja puolustuksen alalla tarvitaan vahvempi ja toimintakykyisempi Euroopan unioni. EU aikoo määrätietoisesti panna täytäntöön strategisen kompassin. Eurooppa-neuvosto pyysi neuvostoa tarkastelemaan toimenpiteitä, jotka pohjautuvat puolustusalan investointivajeita koskevaan analyysiin.**

**Koskien energiaa Eurooppa-neuvosto piti lyhyen aikavälin ensisijaisena tavoitteena toimituslähteiden ja -reittien monipuolistamista ja toimitusten turvaamista. Tärkeää on myös nopeuttaa uusiutuvien energialähteiden kehittämistä, parantaa energiatehokkuutta ja investoida infrastruktuuriin. Eurooppa-neuvosto kehotti neuvostoa tarkastelemaan pikaisesti komission ehdotuksia REPowerEU-tavoitteiden saavuttamiseksi ja komissiota jatkamaan työtä Euroopan sähkömarkkinoiden toiminnan optimoimiseksi.**

**Ukraina**

Eurooppa-neuvosto tuomitsi jyrkästi Venäjän hyökkäyssodan Ukrainaa vastaan ja totesi Venäjän aiheuttaman kärsimyksen ja tuhon olevan sanoin kuvaamatonta. Eurooppa-neuvosto vaati Venäjää lopettamaan välittömästi siviileihin kohdistuneet hyökkäykset, mahdollistamaan humanitäärisen avun perille pääsyn sekä vetämään kaikki joukkonsa Ukrainasta. Eurooppa-neuvosto vahvisti EU:n olevan lujasti sitoutunut auttamaan Ukrainaa puolustautumaan Venäjän hyökkäystä vastaan sekä rakentamaan Ukrainan rauhanomaista, demokraattista ja vaurasta tulevaisuutta. Eurooppa-neuvosto totesi, että Venäjä, Valko-Venäjä ja kaikki sotarikoksiin syyllistyneet saatetaan vastuuseen teoistaan kansainvälisen oikeuden mukaisesti.

Taloudellisen avun osalta Eurooppa-neuvosto vahvisti, että EU jatkaa tuen antamista Ukrainan humanitaarisiin, likviditeetti- ja jälleenrakennustarpeisiin. Eurooppa-neuvosto totesi unionin olevan valmis myöntämään Ukrainalle uutta makrotaloudellista rahoitusapua tämän vuoden aikana vielä enimmillään yhdeksän miljardia euroa. Euroopan komissiolta odotetaan asiasta esitystä. Eurooppa-neuvosto pyysi komissiolta esitystä myös siitä, miten monivuotisen rahoituskehyksen puitteissa voitaisiin tukea EU-maita Ukrainan pakolaisten vastaanottamisessa. Unioni ja sen jäsenvaltiot ovat valmiita ottamaan merkittävän roolin myös Ukrainan jälleenrakentamisessa ja Eurooppa-neuvosto esittikin harkittavaksi jälleenrakennusfoorumia, joka kokoaisi yhteen Ukrainan hallituksen, EU:n jäsenvaltioineen, Euroopan investointipankin sekä kansainväliset kumppanit, rahoituslaitokset ja organisaatiot. Eurooppa-neuvosto kehotti komissiota tekemään tältä pohjalta ehdotuksia. Eurooppa-neuvosto kehotti selvittämään myös, miten Venäjän jäädytettyjä varoja voitaisiin käyttää Ukrainan jälleenrakentamiseen.

Eurooppa-neuvosto sitoutui lisäämään Venäjän ja Valko-Venäjän painostusta, jonka tavoitteena on lopettaa Venäjän sota Ukrainaa vastaan. Eurooppa-neuvosto kehotti kaikkia maita yhtymään EU:n pakotteisiin ja totesi, että kaikki pyrkimykset kiertää pakotteita tai auttaa Venäjää muilla keinoilla on pysäytettävä. Eurooppa-neuvosto oli yhtä mieltä siitä, että kuudes Venäjän vastainen pakotepaketti kattaa sekä Venäjältä jäsenvaltioihin toimitettavan raakaöljyn että öljytuotteet, putkea pitkin tuotavaa raakaöljyä koskevaa tilapäistä poikkeusta lukuun ottamatta. Eurooppa-neuvosto kehotti neuvostoa viimeistelemään ja hyväksymään paketin mahdollisimman pian. Mikäli toimitukset keskeytyvät äkillisesti, käyttöön otetaan hätätoimenpiteitä toimitusvarmuuden takaamiseksi. Eurooppa-neuvosto kehotti komissiota seuraamaan toimenpiteiden täytäntöönpanoa ja raportoimaan säännöllisesti neuvostolle, jotta varmistetaan tasapuoliset toimintaedellytykset EU:n sisämarkkinoilla ja taataan toimitusvarmuus. Eurooppa-neuvosto totesi palaavansa mahdollisimman pian putkea pitkin tuotavaa raakaöljyä koskevaan tilapäiseen poikkeukseen.

**Ruokaturva**

Eurooppa-neuvosto tuomitsi voimakkaasti sen, että Venäjä tuhoaa Ukrainan maataloustuotantoa ja ottaa sitä laittomasti haltuunsa. Eurooppa-neuvosto vaati Venäjää lopettamaan iskut Ukrainan liikenneinfrastruktuuriin ja sallimaan elintarvikkeiden viennin Mustanmeren satamista. Unioni tukee sekä Ukrainan maataloustuotantoa että elintarvikkeiden vientiä Ukrainasta eri maareittien ja satamien kautta.

Maailmanlaajuisen ruokaturvan varmistamiseksi Eurooppa-neuvosto kehotti tehokkaaseen kansainväliseen koordinaatioon. Eurooppa-neuvosto piti myönteisenä FARM-aloitetta, joka tähtää elintarvikkeiden ja maatalouden häiriönsietokyvyn parantamiseen erityisesti Afrikassa. Eurooppa-neuvosto totesi EU:n tukevan myös YK:n laajuista kriisinhallintaryhmää ja globaalin ruokaturva-allianssin perustamista. Unioni on sitoutunut pitämään elintarvikkeiden maailmankaupan vapaana, voimistamaan solidaarisuutta haavoittuvimpia maita kohtaan sekä lisäämään kestävää paikallista elintarviketuotantoa.

**Turvallisuus ja puolustus**

Eurooppa-neuvosto korosti, että Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan on aiheuttanut merkittävän muutoksen Euroopan unionin strategisessa ympäristössä ja osoittanut, että turvallisuuden ja puolustuksen alalla tarvitaan vahvempi ja toimintakykyisempi Euroopan unioni. EU aikoo määrätietoisesti panna täytäntöön strategisen kompassin, vahvistaa kumppanuuksiaan, parantaa resilienssiään ja lisätä turvallisuus- ja puolustusvalmiuksiaan lisäämällä investointeja, kohdentamalla ne paremmin ja keskittymällä havaittuihin strategisiin puutteisiin. Eurooppa-neuvoston mukaan vahvempi ja toimintakykyisempi Euroopan unioni turvallisuuden ja puolustuksen alalla lisää globaalia ja transatlanttista turvallisuutta ja täydentää Natoa, joka on edelleen jäsentensä yhteisen puolustuksen perusta. Eurooppa-neuvosto muistutti myös, että jäsenvaltioiden välinen yhteisvastuu on vahvistettu SEU-sopimuksen 42 artiklan 7 kohdassa.

Pohjautuen komission sekä Euroopan puolustusviraston laatimaan puolustusalan investointivajeita koskevaan analyysiin Eurooppa-neuvosto pyysi neuvostoa tarkastelemaan muun muassa toimenpiteitä, joilla koordinoidaan hyvin lyhyen aikavälin puolustushankintojen tarpeita, kehitetään EU:n puolustuksen strategista suunnittelua, hankintoja ja koordinointia, vahvistetaan Euroopan puolustusteknologia- ja teollisuussektorin kapasiteettia ja häiriönsietokykyä, nopeutetaan sotilaallisen liikkuvuuden infrastruktuurihankkeita ja tehostetaan Euroopan investointipankin roolia Euroopan turvallisuuden ja puolustuksen tukemisessa.

**Energia**

Eurooppa-neuvosto tarkasteli edistymistä Euroopan unionin riippuvuuden asteittaisessa poistamisessa Venäjän kaasun, öljyn ja hiilen tuonnista mahdollisimman pian. Eurooppa-neuvosto piti lyhyen aikavälin ensisijaisena tavoitteena toimituslähteiden ja -reittien monipuolistamista ja energiatoimitusten turvaamista. Eurooppa-neuvosto totesi, että tärkeää on myös nopeuttaa uusiutuvien energialähteiden kehittämistä, parantaa energiatehokkuutta ja investoida infrastruktuuriin.

Eurooppa-neuvosto kehotti neuvostoa tarkastelemaan pikaisesti komission ehdotuksia REPowerEU-tavoitteiden saavuttamiseksi. Eurooppa-neuvoston mukaan unioni pyrkii myös varautumaan toimitushäiriöihin kahdenvälisillä sopimuksilla ja sopimalla koordinoidusta eurooppalaisesta varautumissuunnitelmasta. Eurooppa-neuvosto kehotti komissiota jatkamaan työtä Euroopan sähkömarkkinoiden toiminnan optimoimiseksi siten, että samalla säilytetään sisämarkkinoiden eheys, ylläpidetään kannustimia vihreään siirtymään, turvataan toimitusvarmuus sekä vältetään suhteettomat budjettikustannukset.

LIITTEET

| | |
|---|---|
| Asiasanat | elintarvikkeet, energia, Eurooppa-neuvosto, maatalous, Ukraina, Venäjä, puolustuspolitiikka |
| **Hoitaa** | **MMM, PLM, TEM, UM, VNK** |
| Tiedoksi | ALR, EUE, LVM, OKM, OM, PE, RUOKA, SM, SP, STM, TULLI, VM, VTV, YM |